

Μήγαρις
ἔχω ἄλλο
στό νοῦ μου
πάρεξ
ἐλευθερία
καὶ γλῶσσα;

Δ. Σολωμός

Ἡ Γλῶσσά μας... Ἡ Ἱστορία μας... Ὁ Πολιτισμός μας...

• Ανυπολόγιστη ἡ Λξία
τῆς Πνευματικῆς μας Κληρονομιάς •

■ 21η Φεβρουαρίου: Παγκόσμια Ἡμέρα Μητρικῆς Γλώσσας

Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ οἱ Ἑλληνες δυνάστες τῆς* «Ἡ βαριὰ κληρονομιά πὸν φέρουμε»

Όταν, στὸν ἑλληνικὸ χῶρο, οἱ εἰδήμονες καθηγητὲς γλωσσολόγοι, ἱστορικοὶ κ.λπ. πολλὰς φορὲς ὀμιλοῦν γιὰ τὴν ὁμορφιὰ καὶ τὴν τελειότητα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ τὸν ρόλο αὐτῆς στὴν διαμόρφωση τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, καὶ ὄχι μόνον, ἀπὸ ὀρισμένους κύκλους θεωρεῖται ὑπερβολή, πὸν ὑπαγορεύεται, λένε, ἀπὸ ὑπέμετρη ἀγάπη γιὰ τὸ ἀντικείμενό τους. Πολλὰς φορὲς μάλιστα κάθε προσπάθεια διατήρησης ἢ προβολῆς τῆς γλώσσας μας, ἀντιμετωπίζεται ἀπὸ τοὺς κύκλους αὐτοὺς μὲ εἰρωνεία καὶ μὲ χαρακτηρισμοὺς τῆς μορφῆς τοῦ «καθαρευουσιάνου» ἢ ἀκόμη τοῦ «ἐθνικιστῆ» ἢ τῆς «ἔλλειψης προοδευτικότητας».

Όλες οἱ τέχνες καὶ οἱ ἐπιστῆμες γεννήθηκαν, ἀναπτύχθηκαν καὶ ἀκόμη διευθύνονται ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ λεξιλόγιο. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα τροφοδοτεῖ ὅλες ἐκεῖνες τῆς ὑψηλῆς πνευματικότητας λέξεις, πὸν μποροῦν νὰ ἐκφράσουν ὅλες τὶς ἀφηρημένες ἔνοιες. Χωρὶς καμμία ἐξαίρεση σὲ ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς (καὶ ὄχι μόνο) γλῶσσες, ἀκόμη καὶ ἡ πλειοψηφία τῆς καθημερινῆς ὀμιλίας ἐμπεριέχει ἑλληνικῆς προελεύσεως λέξεις.

Αναφέρομαι σὲ χιλιάδες λέξεων πὸν στὸ πρῶτο ἄκουσμά των δὲν

μποροῦν νὰ ἀναγνωρισθοῦν ὡς ἑλληνικὲς, λόγω τῆς ἀλλοιώσεως πὸν ἔχουν ὑποστεί στὸ χρόνο ἢ λόγω τοῦ ὅτι προέρχονται ἀπὸ ἀρχαιοελληνικὲς λέξεις ἢ ὀνόματα πὸν οἱ σύγχρονοι Ἑλληνες ἀδυνατοῦν ν' ἀναγνωρίσουν.

Ἡ λεξιλογικὴ ἀνάλυση, πὸν εἶναι

ή ἐτυμολογική καὶ ἱστορική ἀνάλυση μιᾶς λέξεως, φανερώνει τὸν ἀρχαῖο, ἀλλὰ οἰκεῖο ἑλληνικὸ λόγο. Πολλὲς φορές, αὐτὲς οἱ ἑλληνικὲς **πρωτολέξεις**, δηλ. αὐθεντικὲς ἑλληνικὲς λέξεις, ἐπιστρέφουν στὴν ὀμιλούμενη ἑλληνικὴ γλῶσσα ὡς ξένες. **Εἶ**ναι τὰ λεγόμενα **ἀναδάνεια** [ἀντιδάνεια].

Μποροῦμε ἀκόμη νὰ δοῦμε, ὅτι ὄχι μόνο οἱ ἑλληνικὲς λέξεις, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Μυθολογία καὶ ἡ Ἱστορία ἔχουν ἐμπλουτίσει τὶς δυτικὲς γλῶσσες μὲ ὄρους καὶ νοήματα, τῶν ὁποίων τὶς περισσότερες φορές ἀγνοοῦμε τὴν ἑλληνικὴ προέλευση. **Ὀ**νόματα, ὅπως **Ἰβηρία**, **Ἰταλία**, **Αἴγυπτος**, **Αἰθιοπία**, **Ἰσπανία**, **Κέλτες**, **Λισσαβόνα**, ἔχουν ἑλληνικὴ προέλευση. **Λ**έξεις, ὅπως **zante** (σέϊντ)=**ζάντες**, προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀρχαία λέξη «Ἄντυγες», ἀπὸ τὶς ρόδες τῶν ἀρχαίων ἀρμάτων, **tour** (**τούρ**)=γύρος, περιοδεία, περιοδεύω, ἑλληνικὰ λέμε **τουρισμός**, προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ λέξη «τόρνος»=κύκλος, περιφέρεια.

Δὲν πρέπει νὰ ἀγνοοῦμε τὸ γεγονός, ὅτι παλαιότερα, οἱ Ἑλληνες ἦσαν ναυτικὸς λαός, ὅπου πηγαιναν μετέφεραν καὶ τὴν γλῶσσα τῶν. **Εἶ**ναι ἐπίσης γνωστό, ὅτι μὲ τὸν καιρὸ, οἱ ἀκουστικοὶ ἦχοι ἔτειναν νὰ γίνουν σύντομοι καὶ ὀξεῖς. **Τ**ὸ ταξίδι τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσας στὸν χρόνο γίνεται συναρπαστικό, ὅπου ἡ γλῶσσα περνᾷ ἀπὸ τὴν μιὰ χώρα στὴν ἄλλη, ἀπὸ τὴν μιὰ γενιὰ στὴν ἄλλη, ἢ προφορὰ ἀλλάζει καὶ μερικὲς φορές ἀλλάζει καὶ τὸ νόημα.

Ἐτσι παρατηροῦμε: **Ἡ** λέξη **βάρβαρος** κατέληξε στὰ ἀγγλικά σὲ **bravo** (μπρέιβου)=βάρβαρος, πληρωμένος δολοφόνος. **Ἡ** λέξη **ἐλεημοσύνη** κατέληξε στὰ ἀγγλικά **alms** (aalms)=ἐλεημοσύνη. **Ἡ** λέξη **βαλανεῖον**=λουτρό, κατέληξε στὰ ἀγγλικά **bath** (μπάθ) καὶ στὰ Γερμανικά **Bad** (μπάτ) καί, οἱ Γερμανοὶ ὀνόμασαν τὴν διάσημη γιὰ τὰ ἰαματικὰ λουτρά πόλη τῶν **Baden baden**. **Ἡ** λέξη **ἐμπόριο** ἔγινε στὴν Ἀγγλικὴ **emporium** (ἐμπόριουμ). **Ἡ** λέξη **κούρα** (ἐπιμέλεια, φροντίδα, ἰατρικὴ θεραπεία), ἔγινε στὴν ἀγγλικὴ **cure** (κιούρ)=θεραπεία, θεραπεύω.

Ἡ ἀναπαραγωγή τῶν ἰσχυρῶν ἑλληνικῶν **πρωτολέξεων** ἀπὸ τὸν Εὐρωπαϊκὸ λόγο, ἔλαβε χώρα σταδιακὰ διαμέσου ποικίλων φάσεων καὶ σταθμῶν στὴν Λατινικὴ γλῶσσα καὶ σὲ ἄλλες γλῶσσες ἐξίσου. **Ἡ** κορύφωση ὅλων τῶν ἐποχῶν ἦταν ἡ ἐποχὴ τοῦ Αὐγούστου Γαΐου Α΄ αἰῶνα μ.Χ., ὅταν χιλιάδες ἑλληνικῶν λέξεων διεῖσδυσαν στὸ λατινικὸ λεξιλόγιο. Πολὺ ὑλικὸ ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ λεξιλόγιο ἐξόρμησε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ στὴ Δύση, ὅταν τὸ Εὐαγγέλιο καὶ ἄλλα θρησκευτικὰ κείμενα μεταφράστηκαν στὰ Λατινικά, Γερμανικά, Ἀγγλικά, κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ πρωτότυπο.

Ἡ Ἀπαρχὴ ὄλων αὐτῶν τῶν εἰσορῶν χάνεται στὰ βάθη τῆς Ἱστορίας, ὅταν οἱ Ἕλληνες, σὰν ἐφευρέτες καὶ πρωτοπόροι, πλημμύρισαν μὲ τὴν διαλεκτικὴ τους ποιικιλία τὶς πτωχὲς γειτονικὲς γλῶσσες τῆς ἐσπερίας, τοῦ Βορρᾶ, τῆς ἀνατολῆς καὶ τοῦ Νότου.

Αὐτὸ τὸ συμπέρασμα πηγάζει ἀπὸ τὰ τελευταῖα ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα, ποὺ πολλαπλασιάζονται χρόνο μὲ τὸν χρόνο. **Μ**ὲ τὴν χρῆση ὑπολογιστῶν, οἱ τελευταῖες ἀνακαλύψεις τῆς ἀρχαιολογίας, γλωσσολογίας καὶ τῆς χειρογραφίας, πείθουν τὴν σύγχρονη ἐπιστῆμη γιὰ τὸ τί ἦταν γνωστό, ὄχι μόνο στοὺς Ἕλληνες συγγραφεῖς, ἀλλὰ καὶ στοὺς Λατίνους. **Σ**υγγραφεῖς, σὰν τὸν Κικέρωνα, τὸν Τάκιτο, τὸν Κοϊντιλιανὸ καὶ τὸν Τυραννίωνα, στὰ ἔγγραφα τους ἀναφέρουν σαφῶς περὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Διαλέκτου, «ὅτι ἐστὶν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς» ἢ «Aeolica ratione est sermo noster simillibus» (ἡ γλῶσσα μας εἶναι πολὺ κοντινὴ μὲ τὴν Αἰολικὴ διάλεκτο). **Π**αλαιότεροι καὶ σύγχρονοι ἐπιστήμονες, συγγραφεῖς καὶ ἐρευνητὲς γνωρίζουν, ὅτι ἡ μητέρα ὄλων τῶν δυτικῶν γλωσσῶν εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Ὁ δανεισμὸς ἀπὸ τὸν ἀστεῖρευτο θησαυρὸ τῆς Ἑλληνικῆς γλῶσσας δὲν ἔχει ποτὲ σταματήσει καὶ οὔτε πρόκειται νὰ σταματήσει, διότι νέες ιδέες, νοήματα, ἀντικείμενα καὶ καταστάσεις γεννιοῦνται συνεχῶς, οἱ ὁποῖες χρειάζονται τὸν ἀστεῖρευτο πλοῦτο τῆς νοηματικῆς Ἑλληνικῆς Γλῶσσας, γιὰ νὰ ἀποδίδεται πλήρως τὸ νόημά των. **Εἶναι** προφανές, ὅτι ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἑλληνικῆς στὴν ἐπιστημονικὴ ὀρολογία εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀπ' ὅ,τι στὰ λεξικά τῆς καθομιλουμένης.

Ὅρισμένοι ὑποστηρίζουν, ὅτι οἱ δανεισμοὶ τῶν ἄλλων γλωσσῶν προέρχονται ἀπὸ μιὰ **ἀφηρημένη καὶ νεκρὴ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα**. **Ὅμως** ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν δανεισμῶν αὐτῶν εἶναι λέξεις, οἱ ὁποῖες χρησιμοποιοῦνται καὶ σήμερα στὴν νέα ἑλληνικὴ γλῶσσα. **Αὐτὸ** δείχνει ἀπλὰ τὴν διαχρονικότητα τῆς ἑλληνικῆς, ποὺ ποτὲ δὲν ἔπαυε νὰ ὑφίσταται, νὰ γράφεται καὶ νὰ μιλιέται μὲ τὴν ἴδια ἐτυμολογία. **Ἄ**ν εἶναι τυχαῖο αὐτὸ ποὺ λένε οἱ Ἀμερικανοί, ὅταν ἀντιμετωπίζουν πρόβλημα κυριολεξίας: **«Οἱ Ἕλληνες ἔχουν τὴν κατάλληλη λέξη»** (the Greeks have word for it).

Ἄν εἶναι συμπτωματικὸ ἄλλωστε, ὅτι οἱ βασικὲς ἐννοιες σκέψης καὶ ἔκφρασης στὴν Ἀγγλική, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλες εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες, εἶναι λέξεις καθαρὰ Ἑλληνικές.

Παρακάτω αναφέρω στοιχειωδώς μερικές έννοιολογικές λέξεις και μάλιστα με την ήμερομηνία εισόδου στο Άγγλικό λεξιλόγιο: analysis (1667)=ανάλυσις, αναλύων, αναλυτικός - synthesis (1611)= σύνθεσις - antithesis (1529)= αντίθεσις - problem (1382)= πρόβλημα - hypothesis (χαϊποθεσάϊζ) (1596)= υπόθεσις - method (μέθοντ) (1541)= μέθοδος, σύστημα - ideology (αϊντιόλοτζι) (1796)= ιδεολογία κ.λπ.

Βλέποντας κανείς λέξεις της εποχής του Όμηρου και του Αριστοτέλη να εισάγονται στην Άγγλική μετά από 15 αιώνες, δεν μπορεί να μην εκτιμήσει την προσφορά αυτής της γλώσσας στην εξέλιξη της Ανθρωπότητας και βέβαια, ως εκ τούτου, **την βαριά κληρονομιά που φέρουμε.**

Είναι αλήθεια περίεργη, σχεδόν ανεξήγητη, ή προτίμηση των Έλλήνων στις ξενόφερτες λέξεις και ιδιαίτερα στο χώρο της διαφήμισης και των επιγραφών. **Ε**ίναι όμως άκομη πιό ανεξήγητη ή άδιαφορία του Υπουργείου Παιδείας μας, για το γεγονός της χρόνιας νόθευσης της γλώσσας μας.

Αλήθεια, **Π**ώς! επιτρέπει τόση δυτικοπληξία; **Δ**υστυχώς οι απόγονοι των Άργοναυτών υπέστησαν μία χρονίζουσα *ναντία*. **Ό**ταν ο Κολόμβος ανακάλυψε την Αμερική, ο ποταμός Αμαζών έφερε ήδη την έλληνική όνομασία και οι Περουβιανοί έπαιζαν την φλογέρα του Πανός, γνωστή στους μη Έλληνες ως «pan's Flute». **Ε**μείς όμως την μετονομάσαμε σε «περουβιανό φλάουτο», υποκύπτοντας στην ξενομανία των Μ.Μ.Ε.

Κλείνω αυτήν την στοιχειώδη αναφορά στην Έλληνική γλώσσα, με μία περικοπή από την Όδύσεια του Όμηρου.

Όπως αναφερθήκαμε προηγουμένως, υπάρχουν πάμπολλες Όμηρικές λέξεις στις ευρωπαϊκές γλώσσες, που δεν έμπιπτουν στην κατηγορία των «άμιγώς έλληνικών», όπως π.χ. είναι ή γνωστή λέξη «Kiss» που σημαίνει φίλημα, φιλή, φιλή, ή φιλή. **Σ**τα αρχαία Έλληνικά έχουμε το ρήμα κυνέω-κυνώ που σημαίνει φιλή και στην προστακτική, το ρήμα γίνεται «κύσον».

Όταν ο Όδυσσεύς επέστρεψε στην Ίθάκη και άπάλλαξε την σύζυγό του Πηνελόπη από τους ένοχλητικούς μνηστήρες στο «Παλάτι», τότε! ή Πηνελόπη μόλις αναγνώρισε τον σύζυγό της και όπως αναφέρει ο Όμηρος: **Ε**τρεξε προς αυτόν με άνοικτες τις άγκάλες της και του είπε «κύσον με», δηλ. «φίλησέ με». **Α**κριβώς όπως θα έλεγε κάποια σήμερα στην Άγγλική γλώσσα «Kiss me». **Σ**ύμπτωσις; δεν νομίζω.

(*) Έφημη. «Εστία», 3.7.2014, σελ. 8. • Του Ίω. Μ. Ασλανίδη, Αντιστρατήγου έ.ά., Επιτίμου Διοικητού Σ.Σ.Ε. • Επιμέλ. ήμετ. Διατηρήθηκε το γλωσσικό ιδίωμα και ή όρθογραφία του δημοσιεύματος.